

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Széchenyi-utca SIMON-ház Kunz József ut
kereskedésével szemben.

Hirdetmények.

előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intézendők.

Bérméltetlen levelek csak ismert kezektől
fogadtattak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre
postán küldve:

Egész évre 10 ft — kr.
Félévre 5 ft — kr.
Negyedévre 2 ft 50 kr.
Egy hóra 1 ft — kr.

Hirdetési ár:

Ottasáhos petisor egyszeri beiktatásért 5 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyilttér 4 hasábos petisorért 20 kr.

Hirdetést vagy reklamot magában foglal
újdonság sora 50 kr.

XVIII. évfolyam 1891.

Debreczen. Csütörtök, Január 22.

16. szám.

A közigazgatás reformja.

Debreczen, jan. 22.

A „Nemzet“ tegnapi vezércikke le-
hetővé tette, hogy világos, tiszta kör-
nyalokban láthassa az ország a közigaz-
gatási reformmunkálatok nagyrészét,
melyek a közeljövőben, logicus egymás-
utánban a törvényhozás asztalára ke-
rülnek.

A kormányhoz közel álló „Nemzet“
nek eme közlése, mely a belügyminisz-
teriumból ered, megczáfolja az ellenzéki
lapok ellenkező állításait, mintha a kor-
mány a napi rendről levenni akarná a
közigazgatás reformját; helyreigazít sok
téves hiresztelést és alkalmat ad e nagy-
fontosságú kérdés megvitatására.

A reformmunkálat a vármegyék és
a vármegyékben a közigazgatás szerve-
zésével veszi kezdetét. Az erről szóló
törvényjavaslatban, mely már ki van dol-
gozva, szervezettek a végrehajtó-hata-
lom azon organumai, melyek ezentul
hivatva lesznek a közigazgatás feladatait
a vármegyék területén ellátni. Ez lesz az
alapvető munkálat.

A kormány nem akar tabula rasá-t
csinálni, mert nincs szükség minden fel-
forgató átalakítására. A jóknak bizonyult
régii intézmények és törvények fenntartat-
nak s módosítanak, újítások csak annyiban
eszközöltenek a mennyiben azok a
modern igényeknek, az új szellem köve-
telményeinek legjobban megfelelnek. —
Különösen a városok szervezetét és igaz-
gatását megállapító törvények olyanok,
melyek nem egészben, hanem csak egyes
részekben való módosítást igényelnek.

A gyámsági és gondnoksági ügyek
szabályozása is elsőrangú követelmény
lévén, a második törvény javaslat, mely
a vármegyei törvényjavaslattal egyszerre
fog belezsejtetni, az árvaügyek rendezé-
séről szól az 1877. XX. t. cz. módosítása
mellett. Ez a javaslat is készen van. —
Mig egy harmadik, a közigazgatási bírás-
kodásokról, közel áll a befejezéshez.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

A gyémánt.

Nagy szerencse érte a Gacsó Dániel
családját. A két leány közül a natalabikát,
Genovét ünnepélyesen megkérte Szörösödy
Zsigmond miniszteri tanácsos.

Hogy ne örült volna ennek Gacsó Dá-
niel, ki csak fakó irnok volt a belügyminisz-
teriumnál.

Örült bizony és vele örvendezett a fe-
lesége is.

A derék Gacsóné a tükör elibe ült:
hátravetette magát a nagy karos székben és
ugy hajtogatta a keze csuklóját, mint a
a battyu a nyakát; hogyne! hiszen attól a
kétől várja az áldást egy valóságos minisz-
teri tanácsos; azt a kezét fogja bubon csó-
kolni egy igazi méltóságos, ur

Mig a többiek neki szelesedtek, meg-
szédültek a nagy boldogságtól; aodig a szép
Genovéva elbujt z fászkamarába és lehozta
ujjáról a jeggyűrűt és forró könyveiben fű-
résztötte meg azt a vastag arany karikát.

Genovéva mást szeretett!

Egy szegény, de becsületes fiú számí-
tott az ő kezére, a ki nem tudott neki drá-
gaságokat venni, nem tudott címet, rangot
adni, hanem szeretete olyan tisztán, olyan
igazán, a hogy csak egy fiatal napidijas tud
szeretni. Es ezt a derék fiút, ezt az egye-
nes lelkű forró vérű embert mégis elhagyta
Genovéva. Nem hitlenségéből, nem csalfa-
ságból nézett túl rajta, hanem abból az egy-
szerű okból; mert az okos lány belátta, hogy
férjhez menetele által nem csak rangot szerez
magának, hanem szükséggel küzdő szüleit és
testvéreit is segítheti.

A faképnél hagyott napidijas Filótás

Ezeket fogják majd később követni,
nem is szólva a közigazgatás szervezeté-
vel kapcsolatos több fennálló törvény
módosításáról, — a községekről, a rende-
zett tanácsú városokról, a törvényhatósági
joggal felruházott városokról és Budapest
fővárosról szóló törvényjavaslatok.

Külön törvényhozási intézkedés-
szabályoztatik a tisztviselők hivatalos jogl
viszonya és felelőssége, a megyei nyug-
díj alapok és eddig e czimen kivetett
megyei pótdadók ügye és a közíg. hatóság
ok illetékessége.

A vármegyei közigazgatás főbb
alapelei a már kész törvényjavaslatban
a következők:

A közigazgatás állami feladatot képez,
melyet állami közlegek látnak el. Az eddig
alkalmazott tisztviselők állomásaikat megtart-
ják mandatumok lejártáig.

A megyei önkormányzat hatáskörében
felmerült teendők végrehajtását rendszerint az
állami közigazgatási tisztviselők eszközlik.
Egyes feladatok teljesítésére, különösen a
megyei önkormányzat utján létesített intéz-
tek kezelésére a törvényhatóság saját köz-
geket alkalmazhat.

A megyei pénztárak megszüntetnek
és ezek teendőit az adóhivatalok veszik át.
A közutakra vonatkozó teendők, a be-
lügyminiszter hatáskörébe, illetőleg felügye-
lete alá helyeztetnek.

Addig is, míg a tisztviselők jogviszonya
és azok felelőssége részletes törvény által
szabályoztatik, a szolgálati viszony legfon-
tosabb része ezen törvényjavaslatban meg-
állapittatik.

A megye élén áll a főispán, ennek van
nak eláréndeve az alispán és a megye székhely-
n működő egyéb állami főtisztviselők.

A főispán örökös a vármegye területén
az állami érdekek fölött és felügyel a köz-
igazgatás menetére; ellenőrzi a törvények és
szabályok helyes alkalmazását. A törvény-
ben felsorolt esetekben a kormány helyett
végleg dönt.

Elnöke a megyei bizottságnak, az állandó
választmányának és a közigazgatási bizott-
ságnak.

A kinevezett alispán veseti a megyében
a közigazgatást, ő a főispán akadályoztatása
esetén annak helyettese.

Másodfokban határoz a szolgabírák által
hozott ama határozatok felett, melyekre nézve
más felelbbviteli hatóság nincs kijelölve.

Közvetlen felügyel az alája rendelt köz-
ponti és járási tisztviselőkre.

Szavazattal bíró tagja a megyei bizott-
ságnak, elnöke a központi választmányának,
felügyel a megye által létesített intézetekre.
Az administratio egyik legfontosabb kö-
zege, a járási szolgabíró mellé kellő segéde-
rőg alkalmaztatni.

A pénzügyigazgató hatásköre ugy ma-
radt, mint azt az 1889. XXIII. t. cz. szabá-
lyozta.

A pénzügyigazgatónak lesz alárendelve
a megyei központban szervezendő számvévő-
ség, melynek hatásköre kiterjed a pénzügyi
és közigazgatási szolgálat össze ágaira.
Az eddigi tisztí ügyészek fölé jogtaná-
csosi állás szervezettek minden megyében. A
jogtanácsos külön szervezendő első fokú köz-
igazgatási bíróságban mint egyik bíró lesz
hivatva kiküldni.

A tanfelügyelői állás fenntartatik, ennek
működése azonban a törvényhatóság területén
működő többi tisztviselőkkel szorosabb össze-
kötetésbe hozatik, hogy ezáltal működése
sikeresebb lehessen.

Ugyszintén az erdőfelügyelők és a köz-
ségi erdők kezelésével megbízott erdészeti
közsegek.

A megyei önkormányzat
következőkép van a benyújtandó törvényja-
vaslatban körülírva.

Fenntartatik:
a vármegye önkormányzati hatásköre,
melyet a megye, a kormány felügyelete alatt,
a törvény korlátai közt gyakorolhat;

a megyék azon joga, hogy közérdekű és
országos ügyekkel foglalkozhatsanak;
a megyék levelezési joga egymással és
kérvényezési joga az országgyűléshez;
tiltakozási joga az esetben, ha törvénye-
sen meg nem szavazott adó behajtatni, vagy
meg nem ajánlott újonczok kiállittatni ezé-
latnának;

önkormányzati ügyekben szabályrendelet-
alkotási joga.

Teljes ellenőrzési joggal fog bírni a köz-
igazgatás menetére és a megye területén al-
kalmazott hatóságok működésére, s a fe-
gyelmi vizsgálat elrendelésére is betolyása
leend.

Módja lesz ezentul is jótékonyági, köz-
művelődési, közgazdasági ügyekben intézkedni
s a fentebbi czélokra pótdadót vehet ki.

A megyei bizottság összealkotásának
módja, a bizottság tagjainak száma s a bi-
zottsági tagok választásánál követendő eljárás
fenntartatik.

A megyét megillető jogok gyakorlása a
legfontosabb ügyekre ezentul is a közgyűlést

illeti, a közgyűlésen tárgyalandó ügyek azon-
ban szabályoztatnak, hogy meg legyen szün-
tetve az az eddigi gyakorlat, hogy a közgyű-
lés 3-ik—4-ik napján néhány bizottsági tag,
vagy néhány tisztviselő intézkedik a legfon-
tosabb ügyekben, felelősség nélkül, a megyei
bizottság nevében.

Az állandó választmány feladata leend
a közgyűlés tárgyait előkészíteni s a közgyű-
lés helyett törvénynyel átruházott hatáskör-
ben érdemileg intézkedni.

Háromezer kmt. meghaladó megyék-
ben főleg a járást érdeklő mezőgazdasági, kul-
turalis és jótékonyági ügyekre nézve a köz-
gyűlés vagy közíg. bizottság kezdeményezé-
sére u ynevezett járási tanácsok alakíthatók,
melynek tagjait a megyei közgyűlés választja;
elnöke a főszolgabíró.

E tanács felügyeletet gyakorol a kis és
nagy községek működésére.

A közigazgatási bizottság is megmarad.
Tíz helyett 12 választott taggal. Ügyeit rész-
szint teljesülésben, részint öt szakosztályban
intézi el (közigazgatási, adóügyi, közgazda-
sági, közíg. bírósági és fegyelmi). Különben
erről külön törvény fog intézkedni.

E törvényjavaslat előzetes tárgyalá-
sára a belügyminiszter f. hó 25 re több
főispánt hívott meg, hogy ezeknek alkal-
muk legyen véleményüket kifejezni az
íránt, mennyire felel meg ezen javaslat
az élet s az administratio s mennyire fe-
lel meg az ország különböző vidékei
szükségleteinek.

Országgyűlés.

Budapest, jan. 21.

A kisdédovási törvényjavaslat foglalkoz-
tatja már harmadik napja a képviselőházat. A
honatyák érdeklődése a kisdédek iránt ma
sem csökkent. Az első szónok a szabadelv-
pártból kelt föl: Rossival István örömmel
üdvözölte a közoktatásügyi minisztert, hogy
a rég várt törvényjavaslatot beterveztette.
Kiemelte a javaslat számos előnyeit, végül
a fohászterü ima helyébe a felekezeti imát
kivánja tétetni.

Beöthy Ákos igen figyelemreméltó
dolgozat mondott mindazok számára, a kik a
felekezeti szellemet már az óvodába is beakar-
ják venni. Beöthy azon fölfogásnak adott a
házban szép kifejezést, hogy a kisdédek ritua-
lis imákra és hittanra tanítani épp oly paed-
agogia absurdum, a mely középkori fölfogásra
vull az, hogy felekezetek szerint tagoljuk

kérdésközdött, hogy otthon van-e a méltó-
ságos ur?

Erre a kérdésre azt a megnyugtató vá-
laszt kapta, hogy az csak éjjel után szokott
haza vetődni.

E nem várt felelettel ő is vérszemet
kapott és a házasternét alázatosan megkérte,
hogy kegyeskedjék felvinni a „folyamodvá-
nyát“ a méltóságos asszonynak.

A folyamodványra illatos papíron, viola-
szin pecsét alatt ez a válasz jött: Holnap
delután 5 órakor a „Hungáriában.“

Ha a falak és butorok beszélni, fecsegni
tudnának, hej beh sok férjnek sugnák., bug-
nák tele a fülét, hsz beh sok embernek okoz-
nának fejfájást.

De a falak némák, hallgatnak, pedig
tanui voltak annak a lázas üelkezesnek,
annak az édes csókolózásnak, melylyel a fa-
kó Filótást elhalmozta a miniszteri tanácsos
felesége.

— Emlékszel még? . . .

— Emlékezem.

— Szeretsz-e még?

— Imádlak; nem csaltalak én meg, csak
elhagytalak; de a szivem mindig a tied volt,
te érted dobogott.

Igy beszélt Genovéva és hogy szerelmét
kézzel foghatólag bebizonyítsa, alabástrom
ujjáról lehozta azt a gyémánt köves gyűrűt,
melyet születés napjára kapott férjétől és
ezt a gyűrűt ráadta a szegény napidijas
ujjára.

Filótás Cyrus még sohasem látott ilyen
közelről gyémántot, nem is akarta elfogadni;
nem illik az ő tintás kezéhez, az ő kopott
kabátjához; ha a rendőr meglátja, kérdőre
vonhatja, hogy miből szerezte azt a drága
gyűrűt?

gott; pedig sértette büszkeségét, bántotta
önérzetét férje csalafasága.

Szép, fiatal volt, sokak által irigyelve;
férje kiált ember összeomló rom; mégis ez
a hervadó növény szíjja a verőfény melegét,
az élet boldogságát és ő csak a ridegséget
érezze szünetlen? Nem csak azért sem! . . .

Leült és levelet írt Temesvárra Filótás
Cyrusnak. Cyrusom, Cyrusom! Egyetlen Cyru-
som, hogyha nem haragszol, ha még emlék-
szel reám, jöjj, azonnal siess; mert meghalok
érted, elhervadok utánad.

Tele volt a levél turbékolással, szere-
lemmel de Cyrus nem jött, hogy is jött volna
hiszen november huszonötödike, hónap utója
volt; ilyenkor még egy öt krajczáros levél-
bélyegre sem igen telik egy napidijasnak, nem
hogy vasuti költségre jutna.

Ezt elefejtette a méltóságos asszony;
erre nem is gondolt.

Busan teltek el a napok, az órák, a szép
asszony sápadt lett a nagy epedéstől.

A megcsalt, az elhagyott fiú nem bo-
csát meg többé, sőt a levélre sem vála-
szol már.

Talán nem jót tett; talán helytelenül
oselekedett? Miért is írt neki, miért is zak-
kította fel annak a vízben ázott szivnek a
sebeit? . . .

Dehogyan cselekedett helytelenül, nagyon
is okos dolgot mivelt; legalább Filótás Cyrust
újra felrátta melázásából és életkedvet öntött
vézna természetbe.

A boldog napidijas december 1-én —
mikor a fizetését kikapta megborotválkozott
azután pedig utra kelt és mire a nap leszállt
Budapesten járkált a Dorottyá utcában.

A Szörösödyék lakásába, a fényes pala-
tába azonban nem mert felmenni; csak a ház-
mesternével kötött barátságát és óvatosan

szét a nemzetet már a zsenge gyermekkorban, Használó szabadelvű és igazi nemzeti feltörekvésből indult ki Beöthy, midőn a nemzeti szempont védői ellen polemizált és védelmébe vette a törvényjavaslat amaz intézkedését, melylyel a magyar állam nyelvének érvényét akar szerezni. Szapáry Gyula gróf, Csáky Albin gróf, Tisza Kálmán, Tisza Lajos gróf s a szabadelvű párt számos tagjai szettek Beöthy üdvözlésére.

Öt percznyi szünet után Madarász Imre beszélt a függetlenségi pártból s Hock János a mérsékelt ellenzékéről a javaslat mellett. A vitát holnap folytatják.

Az ülés végén Mezői Oszkár a honvédtégi szállítások tárgyában intézett interpellációt a honvédelmi miniszterhez; K a s a s Ivor báró pedig az Ausztriában veretett aranyak közjogellenes körirata tárgyában a miniszter-előkhöz s a honvédségi bakanca szállítások tárgyában a honvédelmi miniszterhez. Végül Polónyi Géza a királyi táblák decentralizációjának időpontja iránt intézett kérdést az igazságügyminiszterhez.

Napi hírek.

Tájékoztató.

Korcsolyapálya a Margit-fürdőben és a Nagyerdő nyitva reggelől estig.

Múzeum a kollegiumban nyitva vasárnaponként 10-től 12-ig délelőtt.

Anyakönyvtár a kollegiumban a közönségnek nyitva pénteken 11-től 12-ig.

Nyilvános olvasóterem a kollegiumban nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 2-7-ig.

Jan. 22. Németek lakása a Bikában.

Jan. 24. Csizmadia ifjak bálja.

Jan. 25. Értékeztet a vágóhid ügyében.

Jan. 24. Asztalos ifjuság bálja a Bikában.

Jan. 25. Jogász és tisztviselői kör közgyűlése.

Jan. 25. Az iparos kör bálja a Bika szálloda nagytérképében.

Jan. 29. Városi közgyűlés.

Jan. 30. Pincézér egyesület közgyűlése.

Jan. 31. Számunkelő szék a városban.

Jan. 31. Csizmadia ifju mesterek bálja.

Febr. 1. Iparos ifjak önk. köre közgyűlése.

Febr. 1. Az E. M. K. E. bálja a Bika-száll da nagytérképében.

Febr. 7. Evang. filigránytétel theatestéje a Bikában.

Febr. 7. Kőművesek bálja.

Febr. 10. A függetlenségi kör bálja.

Febr. 14. Szabadelvű párt bálja a Bikában.

— A miniszterek népszámláló lapjai igen érdekes életrajzi adatokat nyújtanak. A legöregebb a miniszterelnök Szapáry Gyula gróf, ki 1832-ben született, s legfiatalabb Wekerle Sándor, ki 1848-ban látott napvilágot.

Ugyanezen évben született a miniszterium másik bűzkesége Baross Gábor is. A hol született? rovatba báró Fejérvári honvédelmi miniszter ezt jegyezte be: „Josefstadt, Csehország“, de már a másik rovatban, hogy hová való illetőségű, ez áll: „Magyarország, Budapest“. A miniszterek közül Budapestnek legrégibb lakosa maga a miniszterelnök, míg gróf Bethlen András csak 1890 márczius óta áll a földön lakosa a fővárosnak. Vallásra nézve kettő kivételével mind róm. kath. Csak Szilágyi Dezső és gróf Bethlen reformátusok. A magyar nyelven kívül mindnyájan beszélnek németül, de Baross és Csáky még tótul is, Bethlen pedig románul; mindnyájan feleséges emberek, csak Szilágyi örvend aglegényeségi állapotnak. A kereseti rovatot csak Fejérvári töltötte ki azzal, hogy fizetése

12000 forint. Irni és olvasni mindnyájan tudnak és végül nem betegek, — a minnek igen örvendünk. Érdekes a foglalkozásra vonatkozó rovat kitöltése is. Szilágyi Dezső hivatalnoknak mondja magát, de a bevallását kitöltötte s azután odairta, hogy m. kir. igazságügyminiszter. Szapáry Gyula gróf töltötte ki leghosszabban e rovatot; „Miniszterelnök országgyűlési képviselő, földbirtokos, házbirotoke“; arra már nem jutott hely a rovatban, hogy a belügyminiszteri foglalkozását is bevallja. Fejérvári foglalkozásának a táborsernagyságot is mondja, hozzá téve a cs. és kir. jelzést, de a honvédelmi miniszter elől hiányzik az m. k. A mellékfoglalkozás rovatát a miniszterek kitöltetlenül hagyták. Csakis Baross válaszul e kérdésre nincsenel s Wekerle itt mondja, hogy mellékeesen birtokos is. A leginkább kifogásolt, legtöbb félreértésre alkalmat adott rovata a népszámlálási lapnak, amely azt kérdi, hogy önálló-e vagy szolgálati viszonyban van-e az illető? Baross kitöltetlenül hagyta e rovatot, Wekerle először önállóan írta be magát s aztán kijavította szolgálati viszonyra, a többi miniszterek mind önállóan mondták magukat, a budavári népszámlálás felülvizsgáló azonban Szapáry és Fejérvári népszámláló lapjain ezt kitöltötte.

— József főherceg és a „Bika“-beli pincézér. Még tavasszal, mikor József főherceg Debreczenben járt, a „Bika“-ban tartott ebédje után a szivarra kerülő szor, a József főhercegeknek átnyújtandó szivar végét a pincézér le akarta vágni. „Ne bántsa“ szólította meg a főherceget, ezt magam szoktam cselekedni, mivel ez apróságokat gyűjtöm. „A pincézér megjegyezte, hogy ő is a czéblő akarta levágni, mert már 1870. óta gyűjti. József főherceget megdicsérte, mire a pincézér sietőt kijelenteni, hogyha ő fensége kegyesen elfogadná, évenként örömmel felajánlja gyűjteményét. József főherceget előre is köszönetet mondott érte az árvek nevében, kiknek ruházására e szivarvégeket küjti. Az év letele, s a pincézér beváltotta ígérését, a szivarvégeket felküldötte Alsuttra. A napokban aztán megkapta a fődvárnemestertől értesítést, hogy József főherceget a küldött szivarvégeket kegyesen az árvek nevében köszönettel elfogadta.

— Adatok a debreczeni népszámlálások történetéből. Volt egy idő, nem is oly rég, ezelőtt 103 esztendővel, hogy Debreczen volt az ország legnépesebb városa; Pestnél 7000 népeesebb, míg ma az egyesült főváros népessége 9-szer múlja felül Debreczenét. 1787-ben Debreczen lakossága 28873 volt; Pesten ugyanakkor 21215 volt. Pest azután elhagyta Debreczen, mely népességben nemcsak hogy nem gyarapodott, de hanyatlott. 1805-ben 27563 lelket találtak. 1818-ban pedig, a mikor Pest 37311 lelket számlált, csak 24706-ot. — Azután valami rendkívüli dolognak kellett történni, a miről azonban sem öreg írók, sem szájt hagyományok nem emlékeznek. Mert hiába jött közebe az 1831-diki nagy cholera, mégis 1839-ben azt olvassuk Fényes Elek „Magyarország mostani állapotja“ című munkájában, hogy Debreczennek 48840 főnyi népessége van. Pestnek akkor 100000 volt, Nagy-Váradsnak csak 18091. Ugyancsak az érdekes első magyar statisztikus Fényes Elek-nél olvassuk „Magyarország leírása“-ban, mely 1847-ben jelent meg, hogy Debreczen 55065

lelket számlál, tehát ezelőtt 43 évvel csaknem lelkelt Debreczenben mint ma. Váanynian laktak Debreczenben 19368 volt. radnak népessége ugyanakkor 19368 volt. 1848-ban 46739 főnyi volt a népesség, két év múlva, 1850-ben már csak 29844. Vajjon hová lett 3 év alatt 26900 ember. Talán ehalottak a csatákban, talán emigráltak, talán eltagadták magukat az akkori népszámláló ügyökhöz? Megbizhatóbb adatunk vannak 1870 óta. Az ekkor eszközölt népszámlálás 23274 öta. Az ekkor összesen 46111 főnyi népesséfért, 22837 nő, összesen 46111 főnyi népességet derített ki. Tíz év múlva a polgári és katonai népesség 26837 férfit, 25911 nőt együtt 52748 főt tett. A növekedés 6591, több mint 1881-től 1891-ig. Most pedig összeirtak 27733 férfit, 29730 nőt, együtt 57463 főnyi polgári népességet. Ime 103 év kellett ahhoz, hogy Debreczen népessége megkétszereződött meg, míg N.-Váradá 50 év alatt kétszereződött meg.

— Fizetésemelések és államosítás. A nagyváradi „Magyar Szó“ azt a hirt kapta Budapestről, hogy az állami tisztviselők fizetésemelése és a közigazgatás államosítása költségeiről már az 1892. év költségvetésében gondoskodva lesz. Ez 17 millióval terheli az állami pénztárt.

— Dalestély. A debreczeni „Kereskedő ifjak önk. egyesületének dalköre“ 1891. Jan. hó 29-én Csütörtökön, a „Margit fürdő“ disztermében Rác Károly zenekara közreműködésével mellett zártkörű dalestélyt tart; következő műsorral: I. „Csak titokban“, népdal egyveleg Paptól. II. „Marsellaise“, Rouget de Isletől. III. „Nyugtasd rajtam“, népdal Szentimraytól. IV. „Béreczen a Szabadság“ Kuchentől. V. „Király himnusz“, Hubertól. Kezdeté 8/1 órakor Belépti-díj személynként 60 krjezár. A helyi vasut éjféltől 1/2 órakor a közönségnek díjtalanul rendelkezésére áll. A meghívók kívánatra előmutatandók.

— Udvari gyászjelentések, Mária Antonia Immaculata főhercegnő elhunytá alkalból a fő udvarmestert hivatal kétféle gyászjelentést küldött a városi hatósághoz, Mindegyiket magyarul és egyet a legfelsőbb és fenséges asszonyok és a hölgyek által viselendő, a másik a cs. és kir. tábornokok törzs és főtisztek, belső titkos tanácsnokok, kamarások és asztalnokok által viselendő 12 napi udvari gyaszt rendeli el. — A nőket közelebből érdekelheti a legfelsőbb és fenséges asszonyok, vagy a hölgyek gyászviselése, mely az első hat napon fekete selyem fekete fejdísz, fekete kesztyű, fekete legyező; az utolsó hat napon pedig fekete selyem fehér csipkés fejdísz és diszitemények, valódi ékszer, vagy szürke és fehér ruha fekete csipkével és fekete ékszerrel vagy gyönggyel.

— A városi építkezések sorrendje. Egyik helybeli laptrészek tudósítást közölt a tegnapi tanácsülésről. A tudósítás egyrésze azonban téves információkon alapul, mert 1. sem a nagy kölcson, sem a nagy építkezések ügye nem képezte tárgyát a tanácsülésnek; 2. az építkezések között sorrendje és a felemelt vágóhid és közútház építési költsége sem felel meg a szükségletek és közvélemény által kívánt, a tanács által javasolt tervezetnek, valamint a közgyűlés által megszavazott öszszegeknek. A tárgy igen fontos, közérdekű voltánál fogva közöljük az öt évre beosztott építkezések sorrendjét, azon megjegyzéssel, hogy a zárjelbe tett számok az illető épület öszszes költségét fejezi ki. — 1891-ben épülnek: honvédlaktanyák (350.000) 300.000 frt, közútház (300.000) 120.000 vágóhid (200.000) 180.000, reálisokla (165.000) 35.000, törvénykezési épületek — kir. tábla — (400.000) 150.000, felső leányiskola (115.000) 115.000 frt erejéig.

— 1892-ben épülnek honvédlaktanyák 50000, közútház 160.000, vágóhid 20000, reálisokla 60000, gyalogsági laktanyák (400.000) 180.000, elemi iskolák (100.000) 20000 frt. erejéig. — 1893-ban épülnek: közútház 20000, reálisokla 70000, gyalogs. lakt. 170000, elemi iskola 30000, lovassági laktanya (700000) 50000 frt erejéig. — 1894-ben épülnek: kir. tábla 250.000, gyalogs. lakt. 50000, elemi isk. 20000, lovas laktanya 250000 frt. erejéig. — 1895-ben épülnek: elemi iskolák 30000, lovas laktanya 400.000 és a katonai kórház 80.000 frt. erejéig.

— Elveszett egy amethystes arany mellű, A becsületes megtaláló kéri az azt a rendőrséghez fölvinni, a hol jutalomban részesül.

— A laktanyák építése. A lovassági laktanya építése egy ezred törzs és három század számára, körülbelül 700.000 frtnyi költséggel, a Csapó u. sorompónál, valamint a szabványoszerű csapat kórház kibővítése, 80.000 frtnyi költséggel, csak akkor lesznek megkezdrtíni költséggel, a már felterjesztett tervek alapján hetők, ha a már felterjesztett tervek alapján építendő s mintegy 400.000 frttal előirányzott gyalogsági laktanya falazási munkái (Pavilon kaszárnya körül) előállítottak. — A lovassági laktanya és a katonai kórház tervei f. évi június havában fognak kidolgoztatni és vegyes bizottságilag tárgyalatni. A gyalogsági laktanya, a többi közhadserőgéből laktanyák építésének megkezdése tehát tisztán a gyalogsági kaszárnya terveinek felsőbb jóváhagyásától függ. E jóváhagyást a VII. hadtest parancsnokságának is érdekében áll sürgetni. A péterfai honvéd gyalogsági laktanyának emeletré vétele az utcai homlokzaton, valamint új szárnyakkal és új épületekkel bővítése a Libakertből és a Serház utcából kisajátítandó területeken. — hasonlóképen a Széchenyi utca laktanyának honvéd lovassági laktanyává kibővítése, még az idén megkezdetik E két honvéd kaszárnya 300-350 ezer frtba kerül.

— Gyermekei előtt akasztotta fel magát tegnap este egy szegény áca mester Fodor János veresutcai lakásán. Felesége a kutra ment vizért; csak gyermekei, egy hat éves leány és egy három éves fiúcska volt vele ott. Az apa azt mondta leányának, hogy oldja le a fűrésztől a szorító fötelet. A leányka leoldotta s odaadta az apjának. — Minnek ez a kötel apám, kérdezte a kicsike. — Korbácsot csinálók belőle, a mivel megverjélek benneteket, ha rosszak lesztek, felelte az apa. Azután gyermekei szemeláttára az ajtó-sarkára felakasztotta magát. Gyermekei bámulva, tehetetlenül nézték ezt az előttük ismeretlen jelenetet. Látták a mint apjuk, térdelve, erőszakkal megfójtotta magát. — A gyerekek nem tudták, hogy mit csinál az ő apjuk. Mikor az édesanyjuk hazaérkezett sirva kiáltotta ki a nagyobbik leány: — Anyám, kiakarnék menni De nem tudok apamtól; oda ült az ajtó elibe. A szegény asszony rémülve látta, hogy férje meg van halva, a hullát beszállították a kórházba.

— Értekezlet a vágóhid ügyében. Gróf Dégenfeld József főispán f. hó 25-re, vasárnap d. e. 1/2 órára a törvényhatósági bizottság tagjait értekezletre hívta össze a közbüvághid helyének végleges kijelölése ügyében. — Két különböző nézet küzd egymással. Az egyik párt a marhavásár tér közélébe, a másik a n. léta ut mentére, a sertés hizlók szomszédságába kívánja építeni a vágóhidat. — Mindkét részről erősen folynak a kapacitálások.

— A kik szülésznők akarnak lenni. Figyelmeztetnek mindazok, kik a nagyváradi m. kir. bábaképezdén az 1891. nyári tanfolyamra magukat állami segély mellett felvételt óhajtják, hogy a nagy. kir. vallás és közoktatásügyi miniszteriumhoz címzett, kereszt levél, erkölcsi és szegénységi bizonyítvánnyal ellátott folyamodványukat febr. hó 10-ig hozzámm küldjék be. Kelt Nagyváradon, 1891. jan. 20. Dr. Konrád Márkus.

— „Váljunk el“ eredetiben, mint egy lengyel lap írja, Berlinben történt meg. Egy ottani jeles színmész valóban volt a nejtől, a ki talált magának ritgton egy férj-jelöltet. De a válóper, tárgyalása alatt sokszor öszsz kellett jönni a házasságleknek és ilyenkor megessett, hogy emlegetni kezdték az elmúlt szép idöket. Lassankint valóságos regény fejlődött ki köztük és a váló férj gyakran volt kénytelen elrejtözni a jövendő férj elől. E helyzet annyira tetszett neki, hogy később elbeszélte egy ismerősének, egy ismert nevű berlini vigjátékírónak: Ez is nagyon nevetett rajta és Párisban utaztában elmondta Sardou-nak. A helyzet annyira újszerű volt, hogy a berlini író nem merete feldolgozni. Nem is gondolta, hogy valaki képes legyen rá csak Sardou „Váljunk el“ című vigjátékát juttatni eszébe, milyen pompás vigjátéki anyagot szalasztott el könnyelműen.

— „Szobrot Barossnak“ Egy komoly angol újság cikkez ki a mellett, hogy Baross miniszternek szobrot kell emelni és a helyet is megjelöli: a tüzdeépület előtt állítassék fel a szobor. Londonban is a tüzdeépület előtt emeltek szobrot a penny-levélpósta feltalálójának. De, hát miért Barossnak a szobor, hiszen a zónafarifájt nem ő találta fel? Erre is megfelel az angol újság. Sokan veszekednek a felett, hogy kit illet meg az elsőbbség, kié az érdem a zónatarifa rendszerért? Engél vagy más előharcos? Angol kollégánk szerint egyiké sem, mert az érdem egyedül a magyar kereskedelmügyi miniszter, mivel e rendszert minden kormány nevétségének találta és csak Barossnak volt bátorsága azt megvalósítani, miután azt gyakorlati alapra

Hiába volt a kifogás! Genovéva nem vette vissza az ajándékot.

A szerelmes ifju pedig letérdepelt a szép asszony előtt; lábához omlott, átkulcsolva térdeit és sirt, zokogott keservesen.

Maga sem tudta, hogy miért szorult el a tüdöje, maga sem tudta miért szomorkodik! Csak akkor ocsudott ki kábultságából, midőn észrevette, hogy a drága selyem ruhát egészen öszszeszejtatta könyveivel.

Milyen nagy kárt is okozott most ő; hiába, nem ugy van már mint régen volt, mikor még karton ruhában járt az ő ideálja.

Na de mindegy, így is jól van! Az alatt a drága selyem alatt ő érte dobog a szív, annak a szép asszonynak ő érte gyulad meg a vére.

Szegény Filótás ettől a gondlattól virgonczabb lett; egészen felvidult. Kedvesét átülve olyan büszkén tekintett ki az ablakon, mintha legalább is miniszteri tanácsos lett volna.

Szemei előtt hűmpölygött az a nagy, zavaros folyó, melynek vizében a nyugalmat, a halált kereste.

Ha akkor elvész, most nem érezné azt a kimondhatatlan, részegítő kéjt, melynek minden lobbanása üdvöt ad örökkévalóság.

Szerette volna kikiáltani a nagyvilágba, szerette volna márványba vésetni e nap édes örömeit; de ez alkalommal meglepődött annyival is, hogy a tizedik számú szoba ablakának fényes üveg táblájára gyűrűje gyémánt kövével felkarcolta e néhány szót, hogy:

Cyrus és Genovéva
1889. december 2.
Czipp! Czupp!

Másnap Szörösödy Zsigmond kopasz fején hatalmas kinövés domborodott.

Az orvosok azt állították hogy zsirdaganat, de bizony az inkább úgy nézett ki, mintha aggancsok akarnának nőni az előkelő homlokon.

A derek férfi ennek dacára folytatta kicaapongásait.

Kardaloknok, ballerínák, és énekelő madarak társaságában töltötte szabad idejét; hol az egyik, hol a másik szállodában adott találkát, egészen megfedkezett arról, hogy feleséges ember.

A sors véletlenül úgy akarta, hogy épen abban a szobában theázott egy bübajos kis barázda billegetővel, a mely szobában pár héttel ezelőtt a saját felesége, az a szelíd szemérmes kisasszony terbékölt.

A tanácsos ur a bársony pamlagra kuporodott, törődött csontját a ruganyos butordarab karjai közé vetette; és a theat szürösölgelve, cigarettjét szippantgatva, néha néha nagyokat ásított.

A kis balerina is unta magát, a fűszeres folyadék hevíté fiatal, háborgó idegeit és félig álmodozva, félig világűrbe; a beláthatlan mennyboltozat végtelenségébe.

Egyszercse felugrott: nini egy felírás! Zsiga! nézd milyen nevétséges ákum-bákumok, milyen furcsa nevek!

Cyrus és Genovéva . . .
Cyrus és Genovéva? kérdezte méltázásból felrettenve Szörösödy; azután az ablakhoz rohant és kétszer háromszor elolvasta, hogy:

Cyrus és Genovéva
1889. december 2.
Czipp! Czupp!

Minden világos lett előtte! Ilyen két név nincs egész Budapestben; nincs az egész Magyarországon.

Lovassy Andor.

lakottanyak 50000, 20000, realiskola k (400,000) 180000, 10000 frt. erejéig. — ház 20000, realiskola 170000, elemi iskola (700000) 500000, elemi isk. tábla 100, elemi isk. 20000, erejéig. — 1895-ben 10000, lovas lakta-kórház 80,000 frt.

sthes arany mellű, etik azt a rendőrlomban részeseül.

e. A lovasági lakozás és három szá- 0,000 frtnyi költ- pónál, valamint a az kibővítése, 80,000 or lesznek megkezd- ttervek alapján 00 frttal előirányzott asi munkái a (Pavil- itattak. — A lo- onai kórház tervei ak kidolgoztatni és tlatni. A gyalog- i közöshadseregbeli kezdése tehát tisz- sa terveinek felsőbb vághagyást a VII. t is érdekében áll ed gyalogsági lak- az utcai homlok- akkal és új épületek- l és a Serház ut- leteken. — hasonl- laktanyának honvéd vítése, még az idén ad kaszárny 300—

akasztotta fel magát y és mester Fodor n. Felesége a kutra nekei, egy hat éves es fiúcska volt vele ta leányának, hogy ritó kötetet. A le- a az apjának. — Mi- edzte a kicsike. — e, a mivel megverje- k leszte, felelte az szemelátára az ajtó- gát. Gyermekei bá- k ezt az előttük üt- ták a mint apjuk, egfojtotta magát. — hogy mit csinál az anyjuk hazérkezett nagyobbik leány: — De nem tudok apám- e, a szegény asszony meg van halva. A kórházba.

gohid ügyében. Gróf t. hó 25-re, vasárnap nyhatósági bizottság a össze a közigazd- ése ügyében. — Két ymással. Az egyik özelebe, a másik a rtés hivatali szom- a a végohídat. — olynak a kapacitá-

akarnak lenni. Figyel- a nagyváradi m. kir. vári tanfolyamra ma- ett felvételnél óhajták, lás és közoktatási ügyi t, kereszt levél, er- zonyítvánnyal ellá- február hó 10-ig hoz- agyváradon, 1891. jan.

eredetiben, mint egy en történt meg. Egy en volt a nejtől, tön egy férj-felöltet. A alatt sokszor össze eleknek és ilyenkor ni kezdtek az elmúlt valóságos regény fej- lő férj gyakran volt övendő tőj elől. E neki, hogy később nek, egy ismert nevű Ez is nagyon nevetett ában elmondta Sardou- ujszerű volt, hogy feloldozni. Nem is képes legyen rá csak művi vigjátéka juttatta vigjátéki anyagot sza-

nak! Egy komoly an- ellet, hogy Baross el emelni és a helyet pület előtt állításék fel a tüzdeépület előtt -levélposta feltaláló- Barossnak a szobor, m ő találta fel? Erre ág. Sokan veszekednek meg az elsőbbség, ki rendszerért? Engél Angol kollégánk sze- az érdem egyedül a gi miniszteré, mivel e any nevétségének ta- any volt bátorsága azt azt gyakorlati alapa

fektette. Tehát „szobrot Barossnak“ ez az angol hírlap retréjeje.

Biharmegyei hírek. — A b. ujjfa- lusi járásnak 30053 lakosa van. Leg- népesebb községe B-Ujfalva 6908 lélekkel. — I g u a c z József szabósegéd nagyváradi lakos életuntásgából felakasztotta magát egy fekete sárga katoná nadrag zsinórra és meghalt. — A l o v a s s á g i l a k t a n y a munkálataira a n-váradi polgármester kihirdette a pályáza tot. A kaszárnya három század számára épül 14 hold területen. Az ajánlatok febr. hó 23- dikáig adandók be.

Nászuton. (Szinhely a déli vasut tár saság egyik II. osztályu coupéja.) A fiatal férj éppen abban sántikál, hogy a fiatal asszony ajkairól az első epreket szedje, amikor kissé alkalmatlanul belép Pokróc: Adam ur kon- duktor a hivatalos billécsiptével. Konduktor: Kezeit eszokolom nagyságos asszonyom! Soh'se pironkodjék én előtttem Sok ilyen bokor gilicze utazott már én velem!

A férj egy marok szivarral megtraktálja Pokróc urat.

Konduktor (a jegyekkel babrálva, még confidensebben) Bezzeg mához egy évre, tu dom, nem utazgatnak már ketteskén, nagysá- gos uram, hanem négyecskén hehehe! (Szalutálva kilép az ajtón.)

Feleség (Rémülten) N é g y e c s k é n ? Ez az ember részeg.

(Férj kaczagva utána kiált a konduk- tornak): Ugyan miért mindjárt négyecském, barátom?

Konduktor (Az ablakon át megnyugtató mosolyal) Hát a — d a d a ?

T ó l .

Mint ezüst szárnyú lepkek sűrű raja, úgy hul alá a magasból a szíllongó hópelhek tömege. Ke- héren, vakítóan, káprázta a szemet, mely hamar megszokja az egyforma, folytonos esést.

Már szinte behunyott szemünkkel is látjuk, mint ereszkednek le a könnyű pihék, betöltve a föld feletti űrt s eloszolva az ég alatti téren. Lassan rakódnak egymás mellé a fehér pelyhek s hasonlóan a szorgos kezű lány tűje alatt szemléltömést domborodó himzés- hez, egyenletes simaságban terülnek el a fekete földön.

Lassan-lassan megváltoztatja az egész táj színe- zését, hangulatát.

Hol előbb tar ágak, iombtalan koronájú fák, kopár, száraz föld, mohosodó fűdelek sötétlették és hir- dették az enyészetet: most a mindent beborító hólepel szelid, tiszta köpenye tünik szemünkbe.

Nem látunk senhol semmit, csak a havat, mely még mindig színtelenül esik s hízalja a kényelmesen széjjel terült hótakarót.

Itt a tél. Hiába is akarnók tagadni.

Eljött hidegségével, metsző szélével, fagyasztó dér kíséretében s hirtelen áthidalja a folyók sima tük- rőjét, a pocoták keskeny árkait szilárd, fényes jég- páncéllal, mely visszaveri a nap bágját sugarait és megtöri a kiméletlen lépések alatt.

Tél van. Igazi, fehér, hideg tél, mely magával hozta a jölelben dűnkálókat a meleg, pattogó tűzi kandallót, a jóleső, egészséges védő ruhát, uri ké- nyelmet.

Tél van. Csend, kemény tél: ellensége a sze- gény embereknek, kiket nem öröndeztetett meg űt- tetui való fával és betakaró ruhával és csuszálkni kény- szeríti a szegény gyereket, aki csak így jut egy kis meleghez.

A tél nagy ur: kiméletlen és szeszélyes: rossz és kitartó. Mint a nagy urak közül sok, ő is bántja a földhöz tapadt gyámoltalant kétségbe kergeti kintzó fa- gyával; inségre dobja a kereset híján állót. Elég ember van a világon. Segítsenek egymáson. Bizonyosan ezt gondolja.

Igaz. Sok az ember. Szíve is van mindnek, de néme- lyik zárva, mint pénzes szekrényre. Hiába látja a fele- barátja baját: nem enyhít nyomorán. Nem indítja meg a fázó éhes gyermekek kiáltó jajja.

Szerencsére vannak jószívűek is.

Ha nem volna nek, vége volna a világnak. Ez aranyzóvű, gyémántlelkű emberek mentik meg a téltől a nyomorultakat s mint a hótakaró megőrizi a földet, melyet beborít és az abban elrejtett termőmagot: úgy őriz meg a jószívű társadalom a szegényeket addig, míg kiderül ismét, míg felenged a dér s tavasz sugára mellett ismét kenyérkereső dologhoz láthat a sze- gény is.

Mily édes az ilyeneknek az alvás, a nyugalom! Szívük-lelkük örömmel telik meg s valami hason- lót éreznek ahhoz, ami a teremőt műve megalkotása után megillette.

A tél a társadalom ideje, próbaköve és hőmérője emberszeretetének, tág tere a humanizmusnak.

A legrettenetesebb hidegben, midőn kétségbejöt- leg ordítanak az erdők éhes, szerencsétlen fenevadjai; midőn sűrűn hull a hó és veri az ablakot; midőn a tűz melett lenni nagyobb élvezet a teli tálnál és meleg ruhá- nál: ez az érzés, a híven betöltött emberbaráti kötele- ség oly jóleső meleg árammal tölti el a szívet, melyet nem pótolhat a világ semmiféle mesterséges forrása sem. Ez a tél költészete; fénye az árnyak. Csillag az éjben, mely utatlan utaken világít s a mennyekbe vezet. A.

Gyászrovat.

Vikol János és neje Némethy Erzsébet; Vikol Antal és neje Kabdebó Mimi; Vikol László és neje Csiki Rebeka; Vikol Jozefa özv. Lukács Antalné; özv. Vikol Károlyné Szabó Mariska; Vikol Luiza és férje Ammend József egy testvérei sógor és számos roko- nevében is fájó szívvel jelentik szeretett testvérük, sógoruk, nagybátyjuk s áldott emlékü rokonok VIKOL JÓZSEFNEK folyó hó 21 évi, életének 74-ik évében, a ha- lotti szentségek felvételét után vég legyengü- lében történt elhunytát. Kedves felejtéhet- lentünk pomaradványai folyó hó 23-án pé- nteken d. u. 3 órakor fogtak a Hatvan-utca 1093. számú Bigonó-háztól a róm. kath. egyház szertartása mellett a szent-anna-i sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességetekre bánatunk osztályo- sait szomorodott szívvel meghívjuk. Debre- czen, 1891. Január hó 22. Az örök világosság fényeskedjék nekik! A temetést Dankó M. temetkezési intézete rendezi.

— ismétlé 1104. — leány tanköteles minden napi 2375. — ismétlé 875. — Iskolába járó mindennapi — 5270, (ezek közül vidéki volt 146, így a helybeliek száma 5124). Iskolába járó 13—15 évesek, s kereskedelmi s alsófoku iparos iskolába járó 15 éven felüliek száma összesen — 2996, (ezen növevények között volt vidéki továbbá kereskedelmi és alsófoku iparos iskolába járó 15 éven felüli — 1134, így a helybeli 13—15 éves iskolába jártak száma 1862. — Iskolába nem járt 6—12 éves 619, — 13—15 éves — 117.

Előbbi félévhez viszonyítva, növekedett a tankötelességek száma — 183-mal az iskolába járók száma pedig 209-el. Iskolák és óvodák száma 37. Ezekből községi jellegű elemi 23, felső népiskola 1, óvoda 1, árvaház 1, magán jellegű elemi iskola 2, egyleti Fröbel gyer- mekkert 1, árvaház 1.

A fennebbi tanintézetekben és humani- tárius intézetekben működő tanárok, tanítók, tanítónők, óvó, óvónők száma 132, — ezek közül rendes 80, segéd — illetve óraadó — 52, képesített 118, nem képesített 14, kik az alsó foku iparos iskola rajz osztályaiba se- gédképpen alkalmazott óraadók.

A törvénynek megfelelő felszerelés min- denik iskolában megvan. Van faiskola 6 iskolá- nál; — iskolakert 20 nál. — tornater 26-nál, — könyvtár 24-nél, — házi ipar 7-nél. — Hat elemi tanfolyammal bir 24 elemi iskola; — három ismétlé tanfolyammal 22. A tör- vényben megszabott tartálygár mindenik is- kolában tanítottak.

Színház.

A rendtelenségek úgy látszik napirenden maradnak, sőt az ötös bűntársaság működése alatt megötszöröződnek. Kedden megállapítot- ták a műsört négy napra, s ime nem képesek betartani négy nap műsört sem. Még tegnap délután is hirdették az összes helyi lapok, hogy ma „Arany pók“ vigjátékot adják, hol- nap pedig a rég várt „Mikadó“-t, s ime, ma általános meglepetést szerzett a kihordott szinlap, mert mára a „Királyfogás“ operettet hirdeti Taufer néval és Kiss Ferkóval, holnap pedig „Csizmadia, mint ki- sértet“-tel kedveskednek a bérloknak. Bizony- nyal vannak okai a műsorváltozásnak, de jó lenne előre utána járni, hogy mi adható elő, mi nem. Mert így olyan látszat van a dol- goknak, mintha szándékosan úgy intézkedné- nek, hogy mindennap defozites előadás legyen, s a város álljon elő megint a kasszájával.

Sport.

Nagy vadászat volt a napokban Tisza István orsz. képviselő csegőbi birtokán. A két napig tartó vadászatot, mely igen jó hangulatban folyt le, résztvettek: Beóthy Andor alispán, Szunyogh Péter fő- jegyző, Beóthy Algernon, Gújári Ödön, Mar- kovits Kálmán, Tisza István, Szunyogh Si- boles orsz. képviselők, ifj. Tisza Kálmán, Szunyogh Lóránd főszolgabíró, Markovics Károly, Lovassy Ferencz, Miskolczy Barna- bás kir. közjegyző, Nagy Ferencz, Erdélyi Farkas (Goszt.) s az uradalmi tisztikar. — A vadászatnak két réka és 783 nyul esett áldozatul. A vadásztársaságot — természet- esen — pompás lakoma és szives, magyatos vendéglátás fogadta.

Irodalom és művészet

Rakodczay Pál, jellemző, közelébb tetszés közt vendégszerelést Lőcsén, fellépve a Shylock, Lear, Cassius, Mephisto, sat. sze repeiben.

Patti Adél e hó végén Berlinbe érkezik, hol a filharmonikusok hangversenyén énekel s a jegyeket úgy elkaphatók, hogy a filhar- monikusok ismétlni akarják a hangversenyt, ha Patti beleegyezik.

Aristoteles-kézirata. A brit muzeum egy papyrusán érdekes föltedezésre bukkantak: kitűnt, hogy Aristoteles egy értekezését tar- talmazza. A dolgozat majdnem teljes és az athenai alkotmányról szól. Hogy a kézirat éppen magáé Aristotelesé volna, az természet- esen nem így lehetett fel; sőt általában az ilyen ókori kéziratokkal szemben a tudós vil- lág kissé skeptikus, mert már igen keserves tapasztalatokat szerzett.

Farsang.

Asztalos bál. Az asztalos ifjuság által 1891. Január 24-én. A Bika szállóában ren- dezendő jótékony czélú zárt körű táncviga- lomra felhívjuk a közönség figyelmét. Kívá- natos, hogy ezen asztalos mulatság is megfe- ljen a régiéket után fennmaradt jóhírnévek. A tiszta jövedelem fele része az Erdélyi ma- gyar közművelődési egyesület javára, fele részben pedig az asztalos tanoncok jutalmazására fordítatik. Belépti díj személyenként 1 frt. Páholy 2 frt.

A közönség köréből.

Elszámolás. A magyar szent korona országai veres- kereszt egylete, debreczeni választmánya által e hó 20-án K. Hegyesi Mária urnó közremű- ködése mellett tartott szini előadásról: Bevétele. Eladott: 28 alsó és közép páholy 140. 5 családi p. 35. 8 emeleti p. 32. 68 I. r. támlásszék 81.60, 94 II. r. t. sz. 94. 43 III. r. t. sz. 34.40. 27 emeleti zártzések 16.20. 3 emeleti zártzések 1.50, 6 II. r. álló- hely 2.40, 43 tanuló és katoná jegy 12.90, 100 karzat jegy 22 frt. értékben, eladott jegyek ára 472.00. Debreczeni Hírlap felül- zetése 4. összesen 476 frt.

Kiadás: színtársulatnak 120 forint, utiköltség, táviratok, koszoru sat. 101 forint, összesen 221 frt, levonva a kiadást a bevé- telből, marad tiszta haszon az egylet részére 255 frt. Hivatalos szabadjegy kiadott: 2 emeleti páholy, 7 I. r. támlásszék, 8 II. rendű, 5 III. rendű, összesen 22 jegy.

Debreczen 1891. Január 22-én.

Zádor Lajos. a veres kereszt egylet pénztárosa.

T a n ü g y .

Debreczen népoktatási állapota. Két kimutatást kaptunk Kiss József kir. tanfelügyelő úrtól; az egyik Debreczen sz. kir. város, a másik Hajdumegye népokta- tási állapotát tünteti elő az 1890. év II. má- sodik feléről. — Mindkét jelentés örvendetes adatokat foglal magában a két törvény ható- ság fejlődő tanügyéről, melynek K i s J ó z s e f ur olyan buzgó, fáradhatlan munkása. Ezuttal adjuk a Debreczen városra vo- natkozó részt: Tankötelességek száma — 7722. Ezek köz- zül mindennapi — 5744, — ismétlé 1979. — Továbbá van ifju tanköteles mindennapi 2868,

a Villa Cervia kastély uradalmán állt. Nagyon fáj ez a környék szegényeinek, s a jó lelkek- nek, kik a kegyes nőt nagyon tisztelték; a vadászoknak sem volt inyére, kik megfosztat- tak a Casellik pazar bőkezűségének gyümöl- cesétől, az ingyen vadászattól, melyben akkor volt részök, mikor Péter ur a két hónapban bazament. Azután pedig, mint minden dolog- gal történni szokott a világon, nem beszéltek róla többet.

Néhanapján azonban oda is el-elszivárgott egy-egy hír az atyáról és fiuról. Az első ren- des életmódját folytatta, gyönyörűket hajhá- szott, utazott; a másik, a mint iskoláit bevé- gezte, atyja példáját köveve, nyakába vette a világot.

De hogy röviden végezzem, ez az álla- pot pár évig tartott. Péter ur, ki nejének emlékezetét gyönyörűbe temette, észre jött, hogy vagyonával és egészségével nem jól gazdálkodott. Földjei, melyekre már régóta újabb terhek neheztek minden évben, egy- szerre csak nem voltak nagyterjedelműek a nagy csoport hitelező befogadására s elárve- rezettek.

A könnyelmű pazarlónak alig maradt pár ezer lirája adósságai kifizetése után, a mivel (mint mondják) egy párisi kórházba ment meghalni. Soknak végződik ily szomo- ruan élete, kik azt gondolják, hogy oly ki- meríthetetlen erősznyök van, mint szent Patricius kutja.

Ezt a vagyoni bukást a gondos emberek, kik a Caselli család helyzetét s fejének sze- szélyes szokásait ismerték, előre látták. Az alsóbb néposztály azonban soha sem hitte, hogy ez a család, oly irigység tárgya, az oly kimeríthetetlen gazdagság képviselője, egy szép nap ily módon jut tönkre. Azért könnyen elképzelhetni osodálkozásukat, mikor megtudták hogy a nagy földbirtok, a mérhetlen erdők nem a Caselliké többé; hogy a pompás lüberi kastély visszazállt a Di Villa Cervia gróf családra, mely oly kevés pénzen váltotta ma- gához.

Ha az anyagi nő élt volna, kinek a kastély egyik szárnya szolgált lakásul, ki oly hálat biztosított magának a szegény nép em- lékében; ha mondom, az anyagi nőt látták volna a szerencsétlenség napjaiban, nem egy- nek szorult volna el a szíve. De az urnó hét évvel az előtt halt meg; a férj senkinek sem birta megnyerni vonalmát és tisztelétét, a fiut pedig senki sem látta azután s nem em- lékeztek rá.

De másrésről a környék erősebbjei nem felejtették meg el a Di Villa Cervia grófokat, kik jöllehet nagy hivatalokat és méltóságokat képviseltek Turinban az udvarnál, mégis derék és szerény emberek voltak. Azért az öregek emlékezetökkel, az ifjak pedig az újdonság vágyával elfoglalva, egész tavaszon várták a kastély régi urainak megérkezését, s mikor megjöttek, örömmel üdvözölték. (Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Reszelővágók figyelmébe. A m. kir. ál- lamvasutak igazgatósága által budapesti fő- műhelyben és annak főköjében egy évben eltopulód, valamint új reszelők és rászpolyok felvágatásának biztosítása iránt kibocsátott pályázati hirdményre azon megjegyzéssel hivatik fel az érdekeltek figyelmé, hogy az idevonatkozó közelebbi feltételek az alólirt kereskedelmi és iparkamara hivatalában (N.- Hatvan utca 1445. sz. a.) a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Debreczen 1891. január 16. A kereskedelmi és iparkamara.

Debreczeni piac.

Január 18—19. orsz. vásár. Buza egy métermáza 7.20—7.30.— 7.50. frt. K é t s z e r e s 6.60.—6.80.—7.00. frt. Rozs 6.10.—6.20.—6.40. frt. Arpa 6.20.—6.30.—6.40. frt. Zab 6.80.—6.90— 7.00 frt. T e n g e r i 6.00.—6.10.—6.20 frt. Liszt egy méter máza legfinomabb 16 frt. — kr. szemlye liszt 14 frt. — kr. F o h é r k e n y é r l i s z t — frt. — kr. barua kenyér liszt — frt. — kr. Buza dara egy métermáza — frt... kr. Arpa kása egy métermáza — frt... kr. B o r s ó s z e p e s s e g i e g y m é t e r m á z a 16 frt... kr. L e n c s e s z e p e s s e g i e g y m, m. 18 frt... kr. B a b (paszuly) teher egy m. m. 7—8 frt. kr. K ö l e s k á s a e g y m. m. 12 frt 50 kr. 13 frt 50 kr. B a r g o n y a e g y z s á k 1 frt 60 kr. Sz a p p a n e g y k i l o g r a m 28 kr. F a g y u n y e r e g y m m. 23—24 kr: tisztázott — H á j e g y m é t e r m á z a 44—48 frt. S z a l o n n a e g y m. m. 40—42 frt. D i s z t a ó v s z i r e g y k i l o g r a m m 52—00 kr. C z a k o r e g y k i l o g r a m 42—44 kr.

DEBRECZENI VÁROSI SZÍNHÁZ.

Holnap, Pénteken 1891. Január 23. páros bérletben

Rezervisták.

Felelős szerkesztő és kiadó lapfőnöke: Vértési Arnold. Főmunkatárs: Karezag Vilmos.

Med. univ.
Dr. Borbély Imre
fogorvos
 Lakik főter 17II. szám.
 Rendel naponta d. e. 9—12-ig.
 d. u. 2—5-ig.
 Odvas fogak vagy azok gyökereinek eltávolítását, fogtöméseket (plombirozás) arany, amalgam, cementtel stb.: műfogak betételével a hiányzó tökéletes pótlását, a fogak tisztítását szakértelemmel gyorsan eszközöli.
 Előírása után készült, kitűnő hatású bizonyult fogpora, szájjve és fogkeféje, kapható Debreczenben az összes gyógyszerárakban, valamint Szent Kiriályi és Kalenda műipar áru üzletében. Főraktár Muraközy gyógyszerárakban.

Dr. Müller főtörzsorvos
befecskendezései és labdaccai
 legjobb és kipróbált szer a húgyvese- és hólyag minden kifolyása ellen (katarus, fehér folyás) gyors és kitűnő eredményre. Idült bajoknál is minden utókövetkezmény nélkül alkalmazható. Az I. sz. újonnan keletkezett bajoknál ára 1.60 frt. A 2. sz. régi és idült bajoknál alkalmazandó ára 2.50 frt, postai csomagolásért 25 kr. fizetendő.
Üdülő szerek
 dr. Müller főtörzsorvosól sok év óta kitűnő eredményre használva idegbetegségek, melyek idegzódások (ifjúkori bűnök) stb. által keletkeztek és a megedzett életerő elgyengülését és más elgyengüléseket stb. vonnak magok után. Különösen erősítő szerek elgyengült férfi-erőnl. bizonyult. Ára frt 3.10, postán 25 krral több csomagolásért. Egyedüli fő- és készítői raktár St. Georgs-Apotheke, Bécs. V. Wimmergasse 33.

MEGHIVÓ.
 A debreczeni kölcsönös segélyező-egylet mint szövetkezet
1891. évi február hó 22. d. e. 10 órakor
 a városháza nagy tanács-termében
 VII-ik évi
Rendes Közgyűlését
 tartja,
 melyre az egylet tagjai ezennel meghivatnak.

- A közgyűlés tárgyai a következők:**
1. Igazgatósági jelentés a múlt üzlet év eredményéről.
 2. Az évi mérleg és számadások, valamint a leszámoló II-ik vagyis 1885-ki évtársulat vagyis mérlegeinek előterjesztése.
 3. A II-ik vagyis 1885. évi évtársulat felszámoló bizottságának jelentése.
 4. A felügyelő bizottság jelentése, és ennek alapján az igazgatóság, a felszámoló bizottság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
 5. Az 1886-iki évtársulat felszámolásához 5 felszámoló bizottsági tag megválasztása.
 6. Az alapsz.: 34 §-a értelmében kilépő 3 felügyelő bizottsági tag megválasztása és azok évi díjazásának megállapítása — valamint 3 felügyelő bizottsági póttag megválasztása — kikre mint ilyenekre történik a szavazás.
 7. Az igazgatóság kiegészítése, u. m. 5 kilépő igazgatósági tag helyének betöltése.
 8. Esetleges indítványok.
- Jegyzet:** az évi mérleg és számadások kinyomtatva a közgyűlés előtt 8 nappal az egylet helyiségében — Piacz — Ipar és kereskedelmi bank épületében — minden törzs-betevő által mindennap átvehetők.
 Kivonat az alapszabályokból: 28 §. A közgyűlésen az egylet minden tagja, minden betét után egy szavazattal bír, de tíz szavazatnál többet senki sem gyakorolhat: a szavazat érvényességéhez a betéti könyvecske felmutatása szükséges.
 Minden egyleti tag csak egy megbízást vállalhat magára, mely megbízást a közgyűlés előtt az elnöknek írásban tartozik átadni.
 A megbízottnak szintén csak 10 szavazata lehet.
 Kelt Debreczenben, 1891. január 20-án tartott igazgatósági ülésből.

Simonffy Imre
 kir. tanácsos mint elnök.

MEGHIVÁS.
 A „B.-Ujvárosi takarékpénztár“
VII-ik rendes
KÖZGYŰLÉSÉT
 folyó évi február hó 1-én, délelőtt 10 órakor,
 a nagyvendéglő nagytermében tartja,
 melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak.
 Kelt B. Ujváros, 1891. évi január 13-án.
AZ IGAZGATÓSÁG.

Tárgysorozat:

1. Az 1890. évi mérleg előtejesztése.
2. Igazgatóság jelentés.
3. Felügyelő bizottság előterjesztése.
4. Két igazgatósági tag, megválasztása.
5. Netaláni indítványok.

Jegyzés. A zárszámadás, ugyszintén az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése a közgyűlés előtt 8 nappal az intézett helyiségében megtekinthető.

10078. tkv.
 1890.
 III.
Arverési hirdetményi kivonat.
 A debreczeni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dr. Kocsár Gábor ügyvéd végrehajtónak Gránát Jakab végrehajtást szenvedő elleni 54 frt 02. kr. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék területén fekvő a debreczeni 4919 sz. tjkvben + 4380 hrsz. a. felvett ingatlan egészen a 4381. hrsz. alatt felvett ingatlanból Gránát Jakabot illető részére Tulogdi Ferencz utó ajánlata folyán az újabb árverést 671 frt illetve 386 frt ban ezennel kötelezőleg megajánlott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1891. évi február hó 4-ik napján d. u. 3 órakor, a debreczeni kir. törvényszék mint tkvi hatóság árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megajánlott kikiáltási áron alól eladatni nem fognak.
 Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881: LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881: LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
 Kelt Debreczenben 1890. évi Deczember hó 24. napján.
 A debreczeni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

NAGY KÁROLY
 kir. tszéki bíró.

8612.
 1890. tk.
 III.
Arverési hirdetm. kivonat.
 A debreczeni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Balassa Károly végrehajtónak Rosenczveig Lipót végrehajtást szenvedő elleni 60 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a debreczeni kir. törvényszék területén lévő, s a debreczeni 1528. sz. tjkvben + 1585. hrsz. s Rosenczveig Lipót nevére jegyzett ingatlanra az árverést 2025 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan, az 1891. évi február hó 17-ik napján d. u. 3 órakor a debreczeni kir. törvényszék mint tkvhatóság árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.
 Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 202 frt 50 krt. készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
 Kelt Debreczen 1890. évi November hó 5. napján.
 A debreczeni kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Nagy Károly
 kir. tszki bíró.

A Debreczeni Ellenőr könyvkötészetében
 mindenféle diszes és egyszerű
KÖNYVKÖTŐI
 munkák
 gyorsan, pontosan és jutányos árban elkészítetnek.